

Kelemen Lajos

Lélek és közvagyon

Néhány szó a kaposvári Takáts Gyula Emlékházról

Egy igazi költőre a halhatatlanság méri rá a végső ítéletet; a poeta hazatér, leveti fényes vagy ázott ruháját, s fölszereli szellemét ahhoz a ragyogó jelenéshez, amelyben kegyelem és igazságosság ölelkezik. Kikészítve a mérleg. Harangoznak és létezik a végtelen.

Ó, ha ez ilyen egyszerű és csak ennyire volna izgalom teli, legalább a poeta szemszögéből nézve!

De hát nem ennyire egyszerű. „Mert a minden-ség ráadás csak...” Minden költő és minden költészet az isteni és a földi pillanatok kereszteződésében kell, hogy bizonyítsa önmagát. Akár kimondjuk, akár nem, az írófélék mindegyikében él a becsvágy, hogy Isten cselédjévé válhassanak. Épp e magas szándék következménye, hogy írott cselekedeteik igencsak kíméletlen ítélet alá esnek a halhatatlanságban.

Mégis, furcsa játék ez: egyfelől a jövőendő szigorú ítélete; szinte muszáj megijedni. Másrésztől ugyanakkor, talán fényrokonaink jóvoltából, a játékban megjelenik az utókor lerázhatatlan kötelessége is. Nincs szüret szőlőültetés nélkül. A szellem folyton visszajár, hogy megszentelje a helyet, amit hátrahagyott, föltéve, hogy a hátramaradott hely méltónak mutatkozik a szellemhez.

Néha nem könnyű megvonni annak a területnek a határait, ahol az utókor kötődése örökölt értékeihez: már gyakorlati cselekvés lehet, napi tett. Ezt a nem könnyű határ-megvonást Takáts Gyula éppenséggel nem nehezítette, sőt: egykori lakóháza a végeérhetetlen művészet szellemének otthonául szolgál. Ő akarta, s a szerint történt.

A ház 2010. február 4-én új nevet kapott, ahogy a homlokzatára csavarozott réztáblán manapság olvasható: Takáts Gyula Emlékház. Azt, hogy a kaposvári önkormányzat tulajdonába került épület, az örökhagyó szándéka szerint irodalmi múzeumként működjön, azaz eleven szellemi műhellyé váljon, a városban szerteágazó kulturális tevékenységet folytató s többek között galériaként is funkcionáló Művészetek Kincsháza kapta feladatát. A sejtések és az emberi kezekre bízottak találkoztak össze: a lélek és a közvagyon.

Nincs az a hótiszta golyos, ami könnyebben koszolódna, mint a lélek. E koszolódás egyetlen (jóllehet: időleges) ellenszere az ifjúság. Amelynek örök lakóhelye, jegyezzen róla egy okmányiroda bármilyen egyebet, a szabadság tornya. Akármilyen kis rongyos, kalandor filozófiáról van is itt szó, e filozófia hosszú távon komolyan kamatozik. Egyébként is: egy nagymester külön aurát nyer a fiatalság közelében – mindezen megfontolások okán javasolta (mert a Művészetek Kincsháza vezető-

jének, Simonicsné Püspök Líviának köszönhetőn javasolhatta) e sorok írója, hogy a lassan talán termékeny irodalmi múzeumává avanzsáló Takáts Emlékház első vendégei fiatalok legyenek. Ennek megfelelően az ELTE *Apokrif* folyóiratának négy állandó, s ez idáig állandóan fiatal munkatársa, Nyerges Gábor, Tarcsay Zoltán, Török Sándor Mátyás és Vass Norbert mutatkozott be a Dr. Kovács Sebestény Gyula utcában.

S jöttek hónapról hónapra a többiek: Böhm András költő, a győri *Műhely* folyóirat képviselőjében pedig Villányi László költő, főszerkesztő, Jász Attila író, valamint e sorok jegyzője. Aztán, hogy a nőiség se maradjon képviselő nélkül, hozta a nyarat a nyárban Farkas Boglárka és Borbás Mária a *Befejezetlenül* című kötet kapcsán, következtek az *Amíg a készlet tart* című antológia szerzői közül ketten, Ország Balázs és Gáspár Boldizsár; augusztusban pedig a *Kilencek* közül négyen: Mezey Katalin, Oláh János, Kovács István és Péntek Imre. Szeptember óta Prágai Tamás író emlékezhet vissza a Takáts-ház és közönsége vendégszeretetére, mely nem kis részben az irodalmi matinékat műsorvezetőként irányító Káplán Gézának is köszönhető. S ha a tervek mind valóra válnak: novemberben szintén ő faggatja a somogyi származású, Budapestről érkező Csokonai Attila költőt.

A századbeli nihilisták és a korábbi időkbeli való testvéreik kitalálása szerint az élet nem egyéb, mint bolyongás a vak pillanatok árkaiban. A hideg félelem és a fantáziátlanság beszél így. Ismerjük az istenyilkosságok következményeit. A nihilizmus nem békül, de vele szemben ott van az, hogy amit szeretettel csinálunk, nemigen lehet más, csak jó. Az ész és a szív közös igyekezetei kimeríthetetlenek, amellet persze, hogy eszünkbe sincs lebegve és a jelenségek fölött élni.

A Takáts Gyula Emlékháznak, mint irodalmi múzeumnak az eddigi működése megannyi új élmény és megannyi differenciált érzés – és benne rejlik még a valóság egy-két, félig-meddig kibontott, félig-meddig érintetlen hányada: levelek, kéziratok, fényképek; s egy nem akármilyen jelentőségű irodalmi hagyaték, elemzésre, feldolgozásra várva. Van és lesz feladat: szabadjárja engedni a szépséget. Megmutatni a látogatónak, kezébe nyomni az olvasónak.

Egy forrás lakik Takáts Gyula házában. Ezt tisztán tartani, védeni, kiengedni a szabadba: épp oly méltó cselekedet, mint megnyitni a szellem talpon marasztásához szükséges pénzügyi kútfőket. Ki ahogy gondolja, teszi – ez mond róla legtöbbit.

A Takáts Emlékház terasza
Apokrif bemutatkozó
Az Amíg a készlet tart c kötet bemutatója
Takáts Gyula rokonai az Emlékházban
Farkas Boglárka könyvbemutató
Kilencek a Takáts Házban
Hárman a Műhely bemutatkozásakor

Buhály József: Egy nyári délután

Október 13-án **Markó Béla** József Attila-díjas költő, (a Látó című folyóirat egykori főszerkesztője, ma Románai miniszterelnök-helyettese) Zalaegerszegre látogatott. Szerkesztőségünk meghívásának tett eleget, amikor a Tulajdonképpen minden című, az ünnepi könyvhétre megjelent szonett-kötetnek bemutatására invitáltuk. Az est előtt a Simon István Könyvesboltban dedikálta ezt az új, s korábbi, gyermekverseit tartalmazó, Balázs kertje című könyvét. A Zalaegerszegi TV –ben Szok István készített vele tartalmas és érdekes beszélgetést, melyben nem csak a költő, az irodalmár, a politikus is megszólalt. A Keresztury ÁMK Hangversenytermében rendezett találkozón egy meglepetéssel fogadta az Énekmondó Együttes. Kelemen Gyula, az együttes vezetője, több szonettjét megzenésítette a költőnek, s

ezeket nagy sikerrel adták a zenekar tagjai. Markó Béla – mint mondta – néha feszengve hallgatja ezeket a megzenésítéseket, de ez alkalommal kifejezetten élvezte, a verseiből kibomló zenei világot. Két Marosvásárhelyről elszármazott színész, Cezgő Teréz és Bálint Péter – egyébként a Hevesi Sándor Színház művészei – adták elő az új kötet remekebbnél-remekőbb, humorban sem szűkölködő darabjait. A kötetbemutatón Péntek Imre és Szemes Péter voltak beszélgető partnerei. Szemes Péter a nem rég megjelent Egy irredenta hétköznapjai című, dokumentum-kötetet is szóba hozta, Péntek Imre a szonetthez való „hűségének” titkairól kérdezte a marosvásárhelyi költőt. A szép számmal megjelent közönség egy rokonszenves erdélyi irodalmár-politikust ismerhetett meg ezen az esten.

Markó Béla a Keresztury ÁMK Hangversenytermében rendezett találkozón